

Miljöredovisning

Ansvarsområde

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal viktiga miljöområden, utpekade i kommunens miljöplan, i form av uppföljning av så kallade gröna nyckeltal. Redovisningen omfattar förhållandena i Järfälla som geografiskt område och förhållandena och arbetet inom kommunens organisation. Kommunens miljöarbete sker både i form av strategiskt miljöarbete där alla förvaltningar medverkar och i form av tillsyn av bygg- och miljöförvaltningen. Personal som arbetar med miljöfrågor finns dessutom inom alla kommunens förvaltningar genom det arbete som läggs på miljödiplomeringsarbetet på varje ansluten enhet. Kommunen köper därutöver in olika miljö tjänster.

Viktiga händelser

Under året har nämnderna fortsatt arbetet med genomförandet av uppdragen i miljöplanen. Fyra av uppdragen är klara, 13 uppdrag är påbörjade och tre uppdrag är ännu inte påbörjade. Inom 2012 års miljöfokusår transporter har flera olika aktiviteter genomförts. Året började med en vintercykeldag på Riddarplatsen. Eventet fick stor publicitet i media. Järfälla deltog även i den Europeiska Trafikantveckan i september med olika aktiviteter som seminarier och tävlingar. Veckan avslutades med ett ytterligare event på Riddarplatsen under Den bilfria dagen. Kommunen har även arbetat med ett projekt kopplat till kommunanställdas tjänste- och arbetsresor. I november lanserades Miljöläget i Järfälla som är ett verktyg på webbplatsen för att följa upp kommunens arbete med miljöplanen. Arbetet med översiktsplanen har fortsatt under året och komplettering har gjorts med relevanta mål från miljöplanen.

Omvärldsanalys och framtid

Miljöfrågorna, och då framför allt klimatfrågorna, kommer fortsätta att vara viktiga delar i folks medvetande och på den politiska agendan. Därför kommer ett aktivt miljöarbete att fortsatt vara viktigt i kommunen. Medborgarnas miljöengagemang gör att efterfrågan på goda förutsättningar att kunna leva hållbart ökar.

Även frågor kring närproduktion och ekologisk mat samt hållbar konsumtion blir allt mer uppmärksammade. Under 2013 kommer fokus ligga på upphandling då bland annat en handlingsplan ska tas fram för att förbättra och utveckla rutiner för hur kommunen gemensamt ska arbeta kring miljökrav i samband med upphandling. Miljökraven som ställs idag ska förbättras och bli mätbara så att de på ett enkelt sätt kan följas upp.

Måluppföljning

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal så kallade gröna nyckeltal, dels för Järfälla som geografiskt område, dels för kommunen som organisation. Dessa visar effekterna av miljöarbetet och har sin grund i miljöplanen. Uppföljning av miljöplanarbetet redovisas nu även under Miljöläget i Järfälla på www.jarfalla.se/miljolaget.

- Målet uppnått
- Målet kan uppnås
- Målet kan delvis uppnås
- Målet blir svårt att uppnå
- Svårbedömt om målet kan nås

- Mycket positiv trend
- Positiv trend
- Oförändrad trend
- Negativ trend
- Mycket negativ trend
- Ingen uppgift

Smileyfigurerna i redovisningen visar bedömning av målen i miljöplanen som ska vara uppnådda år 2020. Trendpilarna visar utvecklingen sedan föregående år och siffrorna i parentes visar föregående års siffror. Trenderna i återkommande miljöredovisningar ger underlag för en miljörevision där uppnådda resultat i miljöarbetet jämförs mot gällande effektmål. Resultatet ligger sedan till grund för beslut om korrigeringar, exempelvis ambitionshöjningar i miljöarbetet eller justeringar av målnivåer.

DET KLIMATSMARTA JÄRFÄLLA

Inriktningsmål: ”Järfälla ska till år 2020 fortsätta växa samtidigt som CO₂ påverkan/invånare minskar”

Minskad energianvändning

Mål 2020:

Hela kommunen:

30 procent lägre energianvändning i Barkarbystaden än Boverkets krav

Organisation:

20 procent minskad energianvändning per kvadratmeter

Andel avtal med krav på 30 procent lägre energianvändning inom Barkarbystaden 100 %

Energianvändning/invånare och år 23 160 kWh (21 597 kWh)

Energianvändning (el och fjärrvärme) i kommunens verksamhetslokaler 206 kWh/kvm (214 kWh/kvm)

I Barkarbystaden planeras det att byggas 5 000 nya bostäder mellan 2012–2022. För att Barkarbystaden ska bli klimatsmart har kommunen bland annat ställt krav på 30 procent lägre energianvändning än vad Boverket ställer samt även krav på giftfria byggnadsmaterial och grönytor inne i kvarteren.

Statistiken för energianvändning per invånare gäller för år 2010. Det har skett en ökning sedan 2009 och energianvändningen per invånare är nu högre än den var år 1990. I Stockholms län är den genomsnittliga energianvändningen per invånare högre än Järfälla, 25 543 kWh/invånare.

Energianvändningen i kommunens lokaler har sänkts med drygt sju procent sedan år 2009, som är basår för målet. Under året har det genomförts ett flertal energieffektiviseringar, bland annat så har det monterats bergvärmepumpar i Plommonets förskola samt nya Nybergsskolan. I Viksjöskolan har ett flertal energieffektiviseringar genomförts och i flera lokaler har nya energieffektiva ventilationsaggregat monterats.

Ökad användning av förnybar energi

Mål 2020:

Hela kommunen:

50 procent minskad fossil koldioxid för uppvärmning och transporter

20 procent ökad användning av förnybar energi/invånare

Organisation:

Högst 15 procent fossila bränslen för uppvärmning och verksamhetsel

Utsläpp av koldioxid från uppvärmning och transporter per invånare 1,4 ton (1,3 ton)

Andel förnybar energi av slutlig energianvändning 49 % (43 %)

Andel förnybar energi i fjärrvärmens 80 % (91 %)

Andel förnybar energi i kommunens lokaler 90 %

Utsläppet av koldioxid per invånare från uppvärmning och transporter är ungefärliga siffror och avser år 2010. Sedan 1990, som är basår för målet, har en minskning på 20 procent uppnåtts. Dock bröts den nedåtgående trenden 2010. Minskningen kommer främst från uppvärmning, där två förklaringar kan vara att färre hushåll har oljeuppvärmning samt att andelen förnybar energi i fjärrvärmens är hög. Koldioxidutsläppet från transporter har dock varit relativt konstant sedan 1990. Anledningen till att målbedömningen är satt som svårbedömt beror på stora osäkerheter kring koldioxidutsläpp från uppvärmning.

Kommunen uppnådde målet gällande andelen fossilfri energi i sina verksamhetslokaler redan för ett år sedan (90 procent förnybar energi gäller för år 2011). Detta beror på att all el är förnybar samt att inga verksamhetslokaler har oljeuppvärmning. Det är även hög andel förnybar energi i fjärrvärmens (siffrorna gäller för 2011). Dock minskade den andelen år 2011. Minskningen beror främst på en ny beräkningsmodell. Säbyverket har även varit tvingade att elda med mer fossil eldningsolja än tidigare år eftersom biooljan tog slut på bränslemarknaden.

Minskad påverkan från transporter

Mål 2020:

Hela kommunen:

50 procent minskad fossil energi för uppvärmning och transporter

30 procent ökad fossilfria bränslen för resor

Ökad utbyggnad av kollektivtrafik och cykelbanor

Organisation:

50 procent mindre CO₂-utsläpp från tjänsteresor per kommunanställd

Andel levererad fossilfria bränslen 2,8 %

Enkelresor med kollektivtrafik/inv. och år 195 st. (192 st.)

Andel miljöbilar registrerade i Järfälla 15 % (12 %)

CO₂-utsläpp från tjänsteresor/anställd och år 108 kg (~130 kg(2010))

Andel miljöbilar i kommunens bilpark 22 % (20 %)

Under 2012 har antalet kollektivtrafikresor per invånare ökat i jämförelse med år 2011. Dock har andelen bilresor ökat mellan 2005–2011 enligt Trafikanalys resvaneundersökning RVU Sverige (finns inga siffror för 2012). Det behövs därför göras mer satsningar på kollektiv- och cykeltrafik. Under året har cirka 450 m ny gång- och cykelväg anlagts och sju km har upprustats. Kommunen har även tillgänglighetsanpassat 22 stycken buss-hållplatser.

Andel registrerade miljöbilar i Järfälla har ökat med en dryg fjärdedel sedan år 2011 och vid årsskiftet 2011/2012 fanns det 3 789 stycken miljöbilar. I Stockholms län är andelen miljöbilar något högre, nämligen 18 procent.

Koldioxidutsläpp från kommunala tjänsteresor har minskat med 17 procent sedan 2010. Den främsta minskningen kommer ifrån resor med kommunens fordon samt privata bilar. En förklaring till detta kan vara att andelen miljöbilar i kommunens bilpark har ökat. Flygresor ligger på samma nivå som 2010 men har minskat sedan 2011. Kommunen arbetar nu med ett projekt kopplat till kommunens tjänste- och arbetsresor och håller på att utreda vilka åtgärder som ska genomföras för att minska på koldioxidutsläpp och kostnader. Kommunen har få bilar som drivs på alternativa bränslen vilket beror på att kommunen har gjort en satsning på syntetiskt framställd diesel (EcoPar). EcoPar som jämfört med dieselolja minskar på utsläppen och klassas som miljöbränsle. Den syntetiska dieseloljan framställs dock fortfarande från fossil naturgas.

DET MILJÖMEDVETNA JÄRFÄLLA

Inriktningsmål: ”Järfälla har miljömedvetna medborgare, anställda och företag som tillsammans skapar en bra miljö i kommunen.”

Förbättrat miljöarbete

Mål 2020:

Hela kommunen:

Minst 100 miljöcertifierade/diplomerade företag

Skapa incitament för ökad miljömedvetenhet

Organisation:

Alla kommunala enheter uppnår miljödiplom guld av anslutna enheter

Antal miljöcertifierade/diplomerade företag 90 st (77 st)

Andel kommunala enheter som uppnår miljödiplom guld 24 % (22 %)

Under 2012 fortsatte Miljödiplomeringen fokuseringen på att öka andelen giltiga diplom samt att få med nya företag i miljödiplomeringen. Andelen giltiga diplom har haft en svag ökning medan inga nya företag har gått med, utan istället tappat två stycken. Antal miljöcertifierade (ISO 14001) företag har dock haft en positiv utveckling senaste åren precis som andelen guld-diplomerade kommunala enheter. Under hösten startades det en utvärdering av miljödiplomeringen, som bland annat syftar till att harmonisera miljödiplomeringen med miljöplanen.

Målet gällande incitament för ökad miljömedvetenhet är ett utvecklingsområde och det ska utredas om hur man ska arbeta med detta.

Upphandling och inköp

Mål 2020:

Organisation:

25 procent ekologiska livsmedel

25 procent inköp av miljömärkta varor och tjänster

Andel ekologiska livsmedel 17 % (12 %)

Andel upphandlingar med miljökrav 97 % (95 %)

Andelen inköpta miljömärkta varor och tjänster

Den stora ökningen av ekologiska livsmedel beror på att vissa konventionella livsmedel bytts ut till ekologiska i kommunens livsmedelsupphandling, samt att miljöplan och miljösmål blivit mer kända. Under 2012 har man haft utbildning för kökspersonal inom ekologisk matlagning vilket också har bidragit till ökningen av ekologiska livsmedel.

Vid upphandling följer kommunen Miljöstyrningsrådets riktlinjer samt ställer krav på att leverantören ska ha miljöledningssystem. Under 2013 ska rutiner på hur kommunen ska arbeta med miljökrav i samband med upphandling förbättras och utvecklas. Förhoppningen är även att man snart ska kunna följa upp andelen inköp som är miljömärkta varor.

DET GODA LIVET I JÄRFÄLLA

Inriktningsmål: ”I Järfälla har alla människor god tillgång till attraktiva parker och naturområden med ett rikt växt- och djurliv och alla ska kunna vistas i Järfälla utan att drabbas av negativa miljörelaterade hälsoeffekter.”

Renare vatten

Mål 2020:

Alla kommunens sjöar och vattendrag har god vattenstatus

Andel av kommunens sjöar och vattendrag som uppnår god vattenstatus

Av de sjöar och vattendrag som är klassade uppnår endast en god vattenstatus, Mälaren-Görväln. Senaste bedömningen gjordes i slutet av 2009. Större andelen av kommunens sjöar och vattendrag är ännu inte klassade. Mer undersökningar behövs därför göras för att bedöma om alla sjöar och vattendrag uppnår god vattenstatus.

Åtgärdsprogrammet för kommunens sjöar och vattendrag är ännu inte klart. Beslut om detta beräknas under 2013. Kommunen har dock påbörjat en del åtgärder i programmet som exempelvis inventering av enskilda avlopp.

I slutet av februari var det ett oljeutsläpp i Kallhällsdammen och ett 20-tal änder skadades. Kommunen, tillsammans med andra organisationer, stoppade oljeutsläppet och tog hand om fåglarna.

Minskat buller

Mål 2020:

20 procent minskad andel bullerstörda

Andel bostäder med över 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid fasad

31 % (32 %)

Andelen av bullerstörda bostäder som har tillgång till tyst sida är inte känd. Andelen uppmätt bullerstörda stämmer väl överens med medborgarundersökningen som genomfördes av Statistiska centralbyrån där det frågades om invånarna ansåg sig vara bullerstörda. Av de svarande ansåg 68 procent sig inte vara bullerstörda eller lågt bullerstörda. Under 2012 har en åtgärdsplan för fastigheter med buller över 65 dB(A) tagits fram. Arbetet med denna kommer att påbörjas under år 2013.

Ökad biologisk mångfald och tillgång till grönområden

Mål 2020:

Alla bostäder och förskolor har tillgång till bostadsnära natur

20 procent ökad yta vårdad biologiskt värdefull mark

Ett nytt träd planteras per nybyggd bostad

Andel boende med tillgång till närnatur

95 %

Andel boende med tillgång till stadsdelspark

99 %

Andel boende med tillgång till större friluftsområden

88 %

Andel vårdad biologisk värdefull mark

Antal planterade träd per bostad

1,2 (0,01)

Järfälla är den sjunde mest tätbefolkade kommunen i Sverige. Trots det upplever Järfällaborna sin kommun som grön eftersom det finns skogs- och naturområden inom cykelavstånd. Många bostadsområden har ett mindre naturområde i sin närhet, men trots detta finns det områden där tillgången till bostadsnära natur inte uppfylls. Detta är framför allt inom kommunens villaområden till exempel Skälby, delar av Västra Jakobsberg och Stäket. Andelen naturmark inom kommunen som bedömts ha mycket höga värden är cirka 30 procent. Då ingår inte privat ägda delar av Görvälns naturreservat och Häradsallmänningen. Arealen naturreservat (1 195 hektar i kommunal ägo) är i princip oförändrad sedan 1995. Inom reservaten bedrivs landskapsvård med naturbete och skogsvårdsåtgärder med manuell insats, där naturliv och friluftsliv sätts före produktion. Av kommunens mark används cirka 350 hektar för bete av betesdjur under sommarhalvåret. Denna skötsel utgör grunden för bevarande och utvecklande av biologisk mångfald knuten till kulturlandskapet.

Miljöanpassade byggnader och byggande

Mål 2020:

Hela kommunen:

All byggnation över 50 bostäder på kommunal mark har miljöprogram

Organisation:

Allt kommunalt nybyggande har miljöprogram

Alla kommunala fastigheter uppnår miljöklass brons

Andel byggprojekt över 50 lägenheter på kommunal mark som har ett miljöprogram.

0 (0)

Andel kommunalt nybyggande med miljöplan

100 % (100 %)

Andel kommunala lokaler som uppnått miljöklass brons

0 (0)

Andel kommunala lokaler som har uppdaterade miljödeklarationer

100 % (96 %)

Andel kommunala lokaler som har uppdaterade energideklarationer

Eftersom planprocessen tar längre tid än två år är det för tidigt att följa upp andel byggprojekt på kommunal mark som har miljöprogram. Av de markanvisningar om minst 50 bostäder där både ramavtal och markanvisningsavtal beslutats efter miljöplanens antagande har 4 av 4 krav på miljöprogram. Arbetet med dessa påbörjades dock innan miljöplanens antagande. All kommunal nybyggnation följer Fastighetsavdelningens miljöplan.

Alla kommunala lokaler har uppdaterade miljödeklarationer. När det gäller energideklarationer har fastigheter med en storlek på 500 till 1 000 kvadratmeter energideklarerats under 2012. Under året har även 22 byggnader inventerats för miljöklassning. Ett flertal byggnader har anmälts för certifiering i bronsklass. Nya byggnader projekteras till miljöklassning guld, som exempelvis Orions förskola som färdigställdes under 2012, men för att en ny byggnad ska kunna få miljöklassning måste den vara igång några år.

Minskade utsläpp till luft

Inga kommunala mål uppsatta

Utsläpp till luft från samtliga källor

Kväveoxid 330 ton (390 ton)

Svaveldioxid 13 ton (15 ton)

Partiklar 120 ton (120 ton)

Flyktiga ämnen 450 ton (440 ton)

Tabellen utsläpp till luft redovisar 2011 års utsläppsvärden. De miljö kvalitetsnormer som finns uppsatta för olika ämnen, och som enligt lag inte får överskridas, klaras inom kommunen. De största utsläppskällorna till luft av kväveoxider och partiklar i Järfälla är biltrafiken, privata eldstäder samt föroreningar från andra områden än Järfälla. Kommunens ansvar är att se till att planeringsarbetet och då framför allt den långsiktiga planeringen säkerställer uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna och verkar för att uppfylla miljö kvalitetsmålen.

Förbättrad avfallshantering

Mängd insamlat kärll- och säckavfall 216 kg/inv (213 kg/inv)

Mängd hushållsavfall till materialåtervinning 96 kg/inv (99 kg/inv)

Mängd grovavfall 151 kg/inv (157 kg/inv)

Mängd matavfall som behandlas biologiskt 10,6 kg/inv (8,6 kg/inv)

Mängd hushållsavfall som komposteras eller lämnas via avfallskvarnar 4,3 kg/inv (3,9 kg/inv)

Insamlade förpackningar och tidningar 62 kg/inv (64 kg/inv)

Mängd insamlat farligt avfall från hushåll via kommunen 5,2 kg/inv (4,0 kg/inv)

Insamlat elektronik totalt 12,3 kg/inv (11,0 kg/inv)

Mängd hushållsavfall till förbränning 205 kg/inv (205 kg/inv)

Mängd hushållsavfall till deponi 0 kg/inv (0 kg/inv)

Statistiken avser år 2011. Mängden kärll- och säckavfall har inte minskat utan är ungefär detsamma som år 2010. Dock har mängden grovavfall minskat med fyra procent sedan 2010 och mängden insamlat farligt avfall har ökat med nästan 30 procent sedan 2010. Detta betyder att fler sorterar ut sitt farliga avfall istället för att slänga i de vanliga soporna. Tyvärr slänger allt fler tidningar och förpackningar i de vanliga soporna, vilket även plockanalysen som gjordes år 2011 visar. Mängden av detta som har sorterats ut har minskat med 14 procent sedan år 2009. Mängden insamlat matavfall har ökat sedan år 2010 och kommer förhoppningsvis fortsätta att öka då det nu är möjligt att samla in matavfall i hela kommunen. Under 2012 har arbetet med att introducera matavfallsinsamlingen fortsatt i Kallhäll och Stäket.